

Agendanr.: 12
Voorstelnr.: RB2020062
Onderwerp: Bestedingsplan 'Samen aan de slag Gebiedsversterking Langedijk-Heerhugowaard'
Programma: Stedelijke Ontwikkeling
Wethouder(s): V. C.M. Stam
Portefeuille: Ontwikkeling Stationsgebied Heerhugowaard

Reden van agendering: ter besluitvorming

Aan de Raad,

Heerhugowaard, 12 mei 2020

Voorstel / besluit:

1. In te stemmen met de vijf activiteiten als bestedingsplan 'Samen aan de Slag Gebiedsversterking Langedijk-Heerhugowaard'. Deze zijn:
 - a. Reddingsplan cultuurlandschap Oosterdel, ad. € 28.700,--
 - b. Langedijker en Heerhugowaardse verhalen ophalen en optekenen/implementeren in Kanaalzone, ad € 15.000,--
 - c. Een bijdrage in de elektrificatie van de boten van het Museum BroekerVeiling, ad € 20.000,--
 - d. Een bijdrage in de verduurzaming van het Museum BroekerVeiling, ad € 20.000,--
 - e. Een bijdrage in aanvullend onderzoek naar de energetische mogelijkheden van het waterrijke gebied rondom het Stationsgebied en de Langedijker haven, ad € 16.300,--
2. De totale kosten van het bestedingsplan ad € 100.000,-- te onttrekken aan de bestemmingsreserve 'Uitvoering raadsagenda – Projecten leefomgeving en voorzieningen'.

Leeswijzer

Naar aanleiding van de commissievergadering op 16 juni is er tekst toegevoegd. Deze is in geel gemarkeerd.

Inleiding

Wij hebben samen met het college van Langedijk in december 2019 de bestuursovereenkomst 'Concreet aan de slag' ondertekend. Dit is een vervolg op de in februari 2019 ondertekende bestuursovereenkomst 'Samen aan de Slag'. In de bestuursovereenkomst 'Concreet aan de slag!' is onder andere opgenomen dat samen gewerkt wordt aan de Kanaalzone Heerhugowaard – Langedijk (dit is nog een 'werktitel'). Belangrijke elementen in de Kanaalzone zijn de OV-knooppuntontwikkeling rondom het Heerhugowaardse stationsgebied, het programma Langedijk Ontwikkelt met Water, het Oosterdelgebied, het Museum BroekerVeiling, de havens van beide gemeenten en particuliere initiatieven op en bij het water. Beide colleges hebben ook afgesproken te onderzoeken hoe financiële arrangementen tussen gebiedsontwikkeling met natuur-, cultuurhistorie, recreatie-ontwikkeling, duurzaamheid, en het beheer en de exploitatie van het Oosterdelgebied eruit zouden kunnen zien.

Er zijn al diverse andere concrete activiteiten in de Kanaalzone zoals bijvoorbeeld de vaarverbinding De Broekervaart, de Buurtbus, het samen bestuurlijk optrekken rondom de toekomstplannen van het Museum Broekerveiling en een provinciaal onderzoek naar betere fietsverbindingen in de regio. En ook het provinciaal bestuur zet hoog in op duurzame mobiliteit, fietsen en fietsroutes. Daarbij heeft natuurontwikkeling provinciale aandacht en qua energietransitie zet het Rijk in op het gasloos maken

van de woningvoorraad, waarvoor het op zoek is naar innovatieve concepten waarvoor subsidiegeld beschikbaar wordt gesteld. Het zijn allemaal onderwerpen die spelen in en rondom de Kanaalzone.

In de voorjaarsnota 2019 heeft u een begrotingspost voor samenwerking met Langedijk in en om de Kanaalzone in 2020 opgenomen en verwerkt in de bestemmingsreserve 'Uitvoering raadsagenda – Projecten leefomgeving en voorzieningen'. Binnen deze reserve is € 100.000,-- geraamd voor 'Samen aan de slag Gebiedsversterking Langedijk-Heerhugowaard', waarmee de Kanaalzone wordt bedoeld.

Wij leggen u nu een bestedingsplan voor. Het plan omvat de volgende vijf activiteiten:

- a. Reddingsplan cultuurlandschap Oosterdel, ad. € 28.700,--
- b. Langedijker en Heerhugowaardse verhalen ophalen en optekenen/implementeren in Kanaalzone, ad € 15.000,--
- c. Een bijdrage in de elektrificatie van de boten van het Museum BroekerVeiling, ad € 20.000,--
- d. Een bijdrage in de verduurzaming van het Museum BroekerVeiling, ad € 20.000,--
- e. Een bijdrage in aanvullend onderzoek naar de energetische mogelijkheden van het waterrijke gebied rondom het Stationsgebied en de Langedijker haven, ad € 16.300,--

Beoogde effecten

Effect # 1: de samenwerking vorm geven bij gebiedsontwikkeling

De Broekervaart, de Buurtbus en de in de maak zijnde omgevingsvisie zijn al sprekende voorbeelden waar een grensoverschrijdende samenwerking toe kan leiden. De Kanaalzone Heerhugowaard-Langedijk ligt in het hart van beide fusiegemeenten en vormt zo een uitstekend podium voor samenwerking en meerwaarde-creatie. Want focus op die samenwerking zal nieuwe mogelijkheden voor projecten uit beide gemeenten creëren: gezamenlijke, gemeentegrens overstijgende projecten op het gebied van 'de verkeersstructuur', 'de energietransitie' en 'toerisme, natuurontwikkeling & water'. Een regionaal perspectief wordt toegevoegd aan wat voorheen wellicht slechts gemeente gebonden projecten en activiteiten in en rondom het kanaal waren.

Effect # 2: Museum BroekerVeiling en cultuurlandschap Oosterdel behouden en versterken; in het hart van de fusiegemeente zijn zij het visitekaartje van het stationsgebied als buitenpoort en bieden kracht, identiteit en een onderscheidende kwaliteit op de Zaancorridor.

Het Oosterdelgebied is als het ware de 'ademruimte' in een verstedelijkte omgeving. De waardering voor cultuurhistorie als identiteitsdrager stijgt, alsook de aanwezigheid van landschap en groen voor een gezonde leefomgeving. Het iconische landschap in combinatie met het Museum Broekerveiling zijn identiteitsdragers in het nieuwe hart van de fusiegemeente. Naast de toegang tot de moderne stad is het stationsgebied dus ook een poort naar landschap en cultuurhistorie. Deze dubbele identiteit van het 'OV-knooppunt Dijk & Waard' is een onderscheidende kwaliteit op De Zaancorridor. Doorontwikkeling van het museum en instandhouding van het Oosterdellandschap zijn voor de fusiegemeente daarom van belang.

De exploitatie van het museum staat al jaren onder druk. Verduurzaming van het museum draagt positief bij aan de exploitatie. Daarnaast is dit onderdeel van een breder plan om het museum in de toekomst voor een breder publiek aantrekkelijk en het concept meer onderscheidend te maken en terugkerend bezoek te bevorderen.

De eilandenstructuur in het Oosterdelgebied is kwetsbaar voor verval door afkalving van de oevers, veroorzaakt door wind en golfslag. De schade die de Amerikaanse rivierkreeft aanbrengt is groot en versnelt het afkalvingsproces. De urgentie om de schade te herstellen en verdere schade te voorkomen is daarom groot. Dit is de reden dat er op korte termijn al mee wordt gestart.

Effect # 3: De investeringen dragen bij aan duurzaamheid in de brede zin van het woord.

De voorgestelde activiteiten dragen bij aan diverse thema's van uw agenda: 'Duurzaam wonen in Heerhugowaard' en 'Heerhugowaard goed ontsloten groen en veilig'. Door te investeren in behoud en versterking van de natuur- en cultuurhistorische waarden, vermindering van de CO₂- uitstoot, het gasloos bouwen en energieneutraal ontwikkelen worden duurzame gebiedsontwikkelingen in en om de Kanaalzone geëntameerd. Economische, sociale en milieubelangen worden in balans gebracht, zodat mensen er graag verblijven om te wonen, werken én recreëren.

Argumenten

1.1 *Er is startkapitaal om met concrete voorbeelden te kunnen beginnen met de samenwerking*

Met het beschikbare budget ad € 100.000,- in de bestemmingsreserve 'Uitvoering raadsagenda – Projecten leefomgeving en voorzieningen' kan nog dit jaar de samenwerking formeel starten door grensoverstijgende activiteiten ter hand te nemen. In de voorjaarsnota van 2019 staat:

"We gaan conform onze bestuursovereenkomst 'Concreet aan de Slag', samen met onze buurgemeente / fusiepartner gemeente Langedijk werken aan een gebiedsgerichte aanpak van de Kanaalzone Langedijk en Heerhugowaard."

1.2 *Ad. 1a: Het Cultuurlandschap Oosterdel is een parel op het grensgebied van Langedijk en Heerhugowaard.*

Het Oosterdelgebied is onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en eigendom van Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer sluit haar beperkte beheervergoeding door naar de Stichting Veldzorg, de beherende stichting. Veldzorg kan met dit beperkte bedrag het Oosterdelgebied beheren en onderhouden maar niet de schade herstellen en voorkomen die door de Amerikaanse rivierkreeft, een exoot, al enige tijd ontstaat. In de bij dit voorstel gevoegde memo wordt die urgentie toegelicht en worden acties geschetst hoe de huidige negatieve spiraal waar het Oosterdelgebied in terecht is gekomen omgebogen kan worden. Dat laat onverlet dat wij vinden dat Staatsbosbeheer een primaire verantwoordelijkheid heeft, maar we constateren ook dat er onvoldoende middelen zijn om naast de NNN-doelstellingen een cultuurlandschap in stand te houden. De samenwerking met Staatsbosbeheer is het bestuur van Langedijk samen met ons aan het intensiveren. Gezamenlijke organisatiekracht en het optimaal benutten en bundelen van middelen vinden wij belangrijke randvoorwaarden voor een gezamenlijk reddingsplan.

Het voortbestaan van het Oosterdelgebied staat op het spel en voor het behoud is een ingreep noodzakelijk. Als er niet wordt ingegrepen is er over tien of twintig jaar geen parel meer. In de bijgevoegde memo wordt een aanpak beschreven hoe de redding van het Oosterdel gebied er uit kan zien. De gemeente Heerhugowaard en de gemeente Langedijk dragen ieder € 28.700,- bij om tot een eerste stap uit het reddingsplan te komen.

1.4 *Ad. 1b: Met het ophalen van de verhalen worden ideeën en handvatten ontwikkeld die leiden naar unieke gebiedsontwikkelingen.*

Mensen wonen, werken en recreëren graag in een omgeving met een eigen verhaal, een eigen identiteit. Heerhugowaard heeft een relatief jonge geschiedenis, zeker vergeleken met Langedijk. De

fusie van beide gemeenten is een mooie aanleiding om beide geschiedenissen bij elkaar te brengen en ideeën te ontwikkelen die samenhang brengen in gebiedsontwikkelingen in en om de Kanaalzone Heerhugowaard-Langedijk. Zo was er begin 20^e eeuw een pontje tussen Heerhugowaard en Langedijk, die is met de Broekervaart weer nieuw leven ingeblazen. Het station Heerhugowaard is een voortzetting van Station Heerhugowaard en Broek op Langedijk. Het onderzoek richt zich erop, op welke wijze geschiedenis en verhalen verder fysiek kunnen bijdragen aan de verbinding tussen Stadshart Heerhugowaard en Dorpshart Broek op Langedijk. Met deze bijdrage sluiten we aan op de participatiestappen in het Langedijkse project 'Revitalisatie Havengebied' waarin de gemeente met investeringen en nieuwe samenwerkingen regie over voert. Deze revitalisatie is een van de grote projecten uit het Langedijkse programma 'Langedijk Ontwikkelt met Water'.

1.5 *Ad 1c & 1d: Museum Broekerveiling en Oosterdelgebied zijn beeldbepalende bovenregionale trekkers in de fusiegemeente, die bovendien de tegenspits bedienen.*

Behoud, versterking en toekomstbestendig maken van landschap en museum dragen bij aan de aantrekkingskracht van de fusiegemeente voor ondernemers en bewoners om zich te vestigen voor bezoekers om te verblijven.

Een van de doelen in knooppuntontwikkeling is de businesscase op het spoor te verbeteren. Dat is een van de afspraken uit de samenwerking in de Zaanccorridor. Een betere businesscase op het spoor betekent een betere dienstregeling en een betere basis voor investeringen en cofinanciering in ons ov-knooppunt. De reizigersstroom is nu in de spitsen voornamelijk één richting op, voor efficiënter gebruik van het spoor is een tegenspits-beweging noodzakelijk. Museum BroekerVeiling is een attractie die in potentie bezoekers uit de metropoolregio Amsterdam kan trekken. De samenwerking 'Holland boven Amsterdam' richt zich ook op zo'n benaderingswijze. Tegelijkertijd is het ontsluiten van het Noord-Holland Noordse landschap via ov-knooppunten belangrijk. Stationsgebied Heerhugowaard is niet alleen een OV-knooppunt van een moderne stad, maar ook (aan Langedijker zijde) een buitenpoort, een entree naar het buitengebied.

Met deze bestedingen sluiten we aan op investeringen van gemeente Langedijk in het museum. In de Langedijkse begroting is bijvoorbeeld een post van € 250.000,- opgenomen ten behoeve van de verduurzaming van het Museum Broekerveiling.

1.6 *Ad 1c: Elektrificatie van de boten van Museum BroekerVeiling draagt bij aan een breed draagvlak voor het behoud van de rondvaarten en het toekomstbestendig maken van het museum.*

De rondvaarten vanuit het museum, langs de dorpskern en in het Oosterdelgebied zijn een essentieel onderdeel van de museumbeleving, ook in de toekomstvisie van het museum. De huidige overdekte rondvaart dieselboot geeft overlast bij omwonenden. Bovendien past een ronkende boot niet bij het natuurlijke karakter van het landschapsreservaat Oosterdel. Een schone boot zorgt voor een breder draagvlak om de rondvaarten voor de toekomst te behouden.

1.7 *Ad 1d: Door medefinanciering in de geplaatste zonnepanelen wordt de fluisterbootverhuur uitgebreid, dat leidt tot extra structurele inkomsten.*

De investering in zonnepanelen leidde tot een structurele verbetering van de museumexploitatie. Met een bijdrage aan de aflossing van de panelen wordt deze verbetering verdubbeld. Sloepvaren in fluisterboten is populair, de verhuur van fluisterboten is daarmee een belangrijke bron van inkomsten voor het museum en leidt tot terugkerend bezoek aan het museum. Het ontplooiën van activiteiten die leiden tot herhaald bezoek is een van de doelstellingen waar het museum in haar visie aan werkt.

1.8 Ad 1e: Onderzoek naar verduurzamingsmogelijkheden in de haven van Broek op Langedijk levert ook kennis op die elders in de fusiegemeente kan worden ingezet, zoals in de Broekerhaven.

Met deze bijdrage sluiten we aan op de gebiedsontwikkeling 'Revitalisatie Havengebied' waar de gemeente Langedijk vanuit het programma Langedijk Ontwikkelt met Water in investeert. Onderzoek naar duurzaamheid maakt al onderdeel al van deze Langedijkse gebiedsontwikkeling. In de duurzaamheidsonderzoeken die in het kader van dit project worden uitgevoerd wordt breder gekeken dan sec. de mogelijkheden in het plangebied, en daar dragen wij nu ook aan bij. Mogelijkheden voor verduurzaming en aquathermie in de Heerhugowaardse Broekhornhaven worden daarbij meegenomen.

2.1 We sluiten aan lopende initiatieven en investeringen die onder andere vallen onder het programma Langedijk Ontwikkelt met Water, van buurgemeente Langedijk

Heerhugowaard en Langedijk werken samen aan een grenzeloze samenwerking in en rondom onze gedeelde kanaalzone. Het Heerhugowaardse bestedingsplan wat nu aan u voorligt is bedoeld om met concrete éénmalige bijdragen al te handelen vanuit het perspectief van de nieuwe gemeente: het betreft bijdragen aan activiteiten in Langedijk die waardevol zijn voor zowel Langedijk als Heerhugowaard. U draagt zo bij aan diverse lopende activiteiten in Langedijk, waar die gemeenteraad eerder al op diverse momenten verschillende kredieten voor beschikbaar heeft gesteld, een korte toelichting daarop:

Langedijk Ontwikkelt met Water

De gemeente Langedijk werkt bijvoorbeeld al enkele jaren aan de visie 'Langedijk Ontwikkelt met Water. Daar hoort een programmatische aanpak bij waarmee onze buurgemeente zich strategisch positioneert in de regio. De 'Maatschappelijke en economische impactanalyse van Langedijk Ontwikkelt met Water' van eind 2019 laat zien dat voor de uitvoering van de visie een becijferde investering van circa € 14,8 miljoen nodig is. Met allerlei doelgerichte, concrete en hanteerbare projecten en activiteiten die Langedijk samen met provincie, ondernemers en bijvoorbeeld het Museum Broekerveiling ontplooit, wordt vervolgens hun visie steeds concreter ingevuld. Wat dat betreft is het *qua aanpak* engszins te vergelijken met de stapsgewijze aanpak van het Heerhugowaardse Stationsgebied. De Langedijkse visie is in een volzin samen te vatten als: *"Langedijk gebruikt haar water en oevers beter en duurzamer om zich verder te ontwikkelen als een aantrekkelijke woonplaats voor bewoners, vestigingsplaats voor bedrijven en verblijfplaats voor bezoekers"*.

De gemeente Langedijk is vanaf 2018 al gestart met drie concrete projecten:

1. De revitalisatie van het Havengebied van Broek op Langedijk.
2. Het herstel van de verbinding Achterburggracht Noord-Scharwoude – Machinesloot Zuid-Scharwoude. In maart 2019 heeft de raad het plan ruimtelijk en financieel geactualiseerd.
3. Het herstel van de vaarroute noordelijk rondom Sint Pancras naar de Oosterdijksloot.

In de Langedijkse begroting is een post opgenomen ten behoeve van de verduurzaming van het Museum Broekerveiling. En ook zijn er activiteiten gestart die met een relatief kleine investering op korte termijn resultaat hebben, zoals de Broekervaart die start bij fietsbrug De Krul. Ook participeert onze buurgemeente in projecten zoals de innovatie van Museum BroekerVeiling naar Museum Rijk der Duizend Eilanden, een toekomstbestendig Oosterdel en Koolsail 2021. Dit soort projecten raken vele doelstellingen van Langedijk Ontwikkelt met Water maar dragen ook bij aan de Heerhugowaardse OV-knooppuntontwikkeling, zoals 'door de dag heen bezoekers trekken'.

Het Langedijkse programma speelt zich af in een dynamische omgeving, benodigde nieuwe activiteiten zijn daarmee moeilijk voorspelbaar. Daarom is de Langedijkse raad recentelijk ook gevraagd een bestemmingsreserve in te stellen met een bestedingsplan.

Een presentatie vanuit Langedijk

Het college van Langedijk wordt gevraagd hun programma-aanpak voor Langedijk Ontwikkelt met Water eens te komen presenteren in een themabijeenkomst voor uw raad.

Kanttekeningen

2.1 Voor de redding van het Oosterdel is meer nodig

Er is nog geen totaal overzicht gemaakt van alle maatregelen die nodig zijn om het Oosterdel te redden. Hierdoor kan het lastig zijn nu al een integraal besluit over de besteding van middelen te nemen. Echter met het beoogde kredietvoorstel kan Stichting Veldzorg op korte termijn al starten met het herstel van de eerste oevers en de onderzoeken. Hiermee wordt inzicht verkregen in de gewenste maatregelen op de lange termijn. Het voorgestelde reddingsplan moet richting geven aan de vraag hoe het Oosterdel in beheersmatig en financieel opzicht toekomstbestendig gemaakt kan worden. Onderdeel van het reddingsplan is of en hoe meer privaat geld ingezet kan worden. Vooraleerst zal er in 2020 gewerkt moeten worden aan een projectplan met een eerste bestedingsplan en herstel van de meest aangetaste en kwetsbare oevers.

3.1 Er is nog geen zicht op of de methodiek aquathermie in aanmerking komt voor de door het Rijk beschikbaar gestelde subsidie 'Proeftuinen Aardgasvrije Wijken'.

We verwachten op korte termijn meer duidelijkheid over de randvoorwaarden voor deelname. Dit zal dan spoedig met u worden gedeeld. Echter er zijn nog meer toepassingsmogelijkheden voor de duurzame energieopwekking in de havens. Daarom is voorgesteld om een apart budget beschikbaar te stellen voor het nader uitwerken van de mogelijkheden voor verduurzaming van de havens.

Financiële gevolgen

De door u ingestelde reserve 'Uitvoering raadsagenda – Projecten leefomgeving en voorzieningen' bevat voor 2020, conform voorjaarsnota 2019 voor 'Samen aan de Slag Gebiedsversterking Langedijk-Heerhugowaard', het begrote bedrag van € 100.000. Het bestedingsplan wordt daaruit gedekt. De portefeuillehouder informeert de raad actief over de voortgang en resultaat van de voorgestelde bestedingen.

Ten aanzien van activiteiten 1, 3 en 4 geldt dat op dit moment de subsidieverordeningen van beide gemeentes worden afgestemd om intergemeentelijk te functioneren. De subsidies worden gegeven onder voorwaarden.

Preventief toezicht

Ja, het betreft een besluit dat leidt tot een begrotingswijziging.

Communicatie

Wij kiezen voor een participatieve benadering om de activiteiten in en om de Kanaalzone te begeleiden.

Uitvoering

Na vaststelling van dit voorstel worden subsidies onder voorwaarden verleend en de uitvragen voor onderzoek opgesteld en de onderzoeken aanbesteed.

Monitoring/Evaluatie

Monitoring en evaluatie vinden plaats binnen de projectenomgeving. De portefeuillehouder informeert de raad actief over de voortgang en resultaat van de voorgestelde bestedingen.

Bijlagenr.	Titel/Onderwerp
Bij19-886	Memo 'Reddingsplan Cultuurlandschap Oosterdel'
Bij20-342	Memo 'Verhalen'

Burgemeester en wethouders van Heerhugowaard,

de secretaris,

de burgemeester,

Advies commissie Mens en Samenleving / Stad en Ruimte d.d. 16 juni 2020

Bespreekstuk

Nr.: RB2020062

Voor	Allen
Tegen	---

de Raad van de gemeente Heerhugowaard;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 12 mei 2020;

gelet op het advies van de commissie Mens en Samenleving / Stad en Ruimte d.d. 16 juni 2020;

gelet op: de Gemeentewet en het budgetrecht van de raad;

b e s l u i t

1. In te stemmen met de vijf activiteiten als bestedingsplan 'Samen aan de Slag Gebiedsversterking Langedijk-Heerhugowaard':
 - a. Reddingsplan cultuurlandschap Oosterdel, ad. € 28.700,--
 - b. Langedijker en Heerhugowaardse verhalen ophalen en optekenen/implementeren in Kanaalzone, ad € 15.000,--
 - c. Een bijdrage in de elektrificatie van de boten van het Museum BroekerVeiling, ad € 20.000,--
 - d. Een bijdrage in de verduurzaming van het Museum BroekerVeiling, ad € 20.000,--
 - e. Een bijdrage in aanvullend onderzoek naar de energetische mogelijkheden van het waterrijke gebied rondom het Stationsgebied en de Langedijker haven, ad € 16.300,--
2. De totale kosten van het bestedingsplan ad € 100.000,-- te onttrekken aan de bestemmingsreserve 'Uitvoering raadsagenda – Projecten leefomgeving en voorzieningen'.

Heerhugowaard, 30 juni 2020

De Raad voornoemd,

de griffier,
G.J. de Graaf

de voorzitter,
A.B. Blase